

EVEREST'E

© Serhan Poçan

Bu yıl 27 Mart - 9 Haziran tarihleri arasında, dünyanın en yüksek zirvesi olan Everest Dağı'nın zirvesine Türkiye'den bir tırmanış düzenledik. ODTÜ Spor Kulübü dağcılarından oluşan 11 kişilik takımımız, bu tırmanışla birden fazla başarıya imza atmış oldu. 2006 Türkiye Everest Tırmanışı, ülke adıyla yapılmış ilk takım tırmanışıydı. Bir başka deyişle, bu tırmanışla Türkiye, uluslararası nitelikteki Everest literatürüne ve istatistiklere dahil oldu. Ülkemizin adı, dünyanın en yüksek noktasındaki yerini aldı.

Takımımız 75 gün süren tırmanış etkinliğinde iki kez zirveye ulaştı. İlk zirve tırmanışı 15 Mayıs günü gerçekleşti ve takımın dört sporcusu 8850 metrelik yüksekliğe ulaşarak, dünyanın tepesine çıktı! 15 Mayıs günü zirveye ulaşan ekipte Eylem Elif Maviş de bulunuyordu; böylece Everest'e Türkiye'den ilk kadın ayağı da değmiş oldu. İkinci tırmanış 24 Mayıs günü gerçekleşti. Bugün de takımın geri kalan altı sporcusu zirveye ulaştı. Sonuç olarak bir belgesel sorumlusu, bir kamp müdürü ve on kişilik tırmanış takımından oluşan Türkiye ekibi, yüzde yüz başarıyla tırmanış programını tamamlamış oldu.

24 Mayıs 2006 tarihi itibarıyla Türkiye'den dünyanın tepesine ulaşan dağcı sayısı ikiden, onikiye, bu yüksekliğe tırmanan kadın sayısıysa sıfırdan dörde çıkmış oldu.

Türkiye Everest Tırmanışı, dağcılık alanında elde ettiği başarının yanında bizler açısından çok daha önemli bir başka başarıya da ulaştı. Bu tırmanış, günlük olarak güncellenen web sitesi aracılığıyla an be an binlerce kişiye ulaştı. Bu sayede Everest takımımız bir anda büyüdü ve tükler ürperten bir destek ve paylaşıma olanak sağladı.

Dünyanın tepesine ayak basmış olmaktan çok, takım çalışması ilkemizi bu denli kalabalık bir ekiple paylaşabildiğimiz için mutlu ve gururluyuz.

2006 Türkiye Everest Takımı

Bora Maviş

Burçak Özoğlu Poçan

Eylem Elif Maviş

Hakan Kocakulak (kamp sorumlusu)

Haldun Ülkenli

Meltem Özmine

Mustafa Cihan

Mustafa Temiztaş (belgesel sorumlusu)

Serkan Girgin

Serhan Poçan (takım lideri)

Soner Büyükkatalay

Suna Yılmaz

27 Mart

Türkiye'den ayrıldık. Uçağa binene kadar koşuşturmaca sürdü. Havaalanında bizi uğurlamaya birçok yakınımız gelmişti. Gözleri yaşlı arkada bıraktık hepsini...

28 Mart

Bahreyn'de sabah 04:00'te uyanıp 05:00'te havaalanına doğru yola çıktık. Uçağımız 07:25'te kalktı. Saat 14:30 gibi de Katmandu'daydık. Bizi önce konsolosluk ilişkilerini yürüten bir görevli karşıladı. Kargo elimize sorunsuz geçti. Yüklenip havaalanından çıktık, dışarıda da bu kez Arun Trek'ten görevliler vardı. Tüm eşyalarla beraber otelimize geldik. Katmandu sokakları bizi rengarenk karşıladı. Otelimiz de kapısında kocaman bir "Welcome to all the members of 2006 Everest Turkish Expedition" pankartıyla karşıladı. Etkileyici bir hoşgeldin oldu tabii!

6 Nisan

Everest Ana kampı

Everest'in eteğine geldik. Tingri'den yola çıkıp, dört beş saat boyunca olağandışı bir coğrafyada ilerledik. Çöl de-

sek çöl değil, dağ desek dağ değil, ova desek ova değil. Hem yüksek, hem ıssız, aralarda donmuş derelerden geçtiğimiz, zamanın durduğu bir yolculuk yaptık. Bindiğimiz arazi araçları zaman zaman buz üzerinde, zaman zaman kayalık arazide, bazen de suların içinden ilerledi. Yolun büyük kısmında Everest tüm görkemiyle karşımızdaydı. 5100 metrede dünyanın en yüksek manastırı olan

Rongbuk Manastırı'nı gördük. Çok sürmedi; hemen ardından çadırdan dükkanların, otellerin dizili olduğu bir çeşit göçebe pazarından geçtik. Biraz ilerisinde de ana kamp mekânı görüldü.

Everest'in kuzey yüzünün hemen eteğinde, ancak yine de yüksek yamaçlarına yeterince uzak bir mekân ana kamp. Bizden önce buraya ulaşmış olan Şerpa takımımızın kurduğu "2006 Turkish Everest Expedition" kamp alanına geldik. Ana kampımız, büyükçe bir mutfak çadırı, yemek çadırımız, ofis çadırımız, şerpaların ve bizlerin kaldığı küçük çadırlardan oluşuyor. İlk izlenim olarak hepimiz hayatımızdan memnunuz. Birkaç gün için buradayız, yerleşip ana kampı daha da "bizim" yapmaya çalışacağız.

15 Nisan

İleri ana kamp

Artık 6400 metredeki ileri ana kamptayız. 12 Nisan'da ana kamptan yukarı doğru hareket ettik, 5 - 6 saatlik bir yürüyüşle 5800 metredeki ara kampa geldik, burada bir gün geçirdikten sonra 14 Nisan günü ileri ana kampa doğru

TIRMANMAK

yola çıktık ve yine 5 saatlik bir yürüyüşle 6400 metreye ulaştık. Sözünü ettiğimiz tüm bu yürüyüşler, Doğu Rongbuk buzul bölgesinde gerçekleşiyor. Buzulun toprakla kaplanmış alt sınırlarından başlayıp, kaya kaplı moren üzerinden yürüyüş devam ediyor. Ana kamptan, ileri ana kampa ulaştırılması gereken tüm malzemeler yaklar aracılığıyla taşınıyor. Zavallı hayvanlar, kilolarca yükü tüm yükseklik farkına rağmen uysal uysal taşıyorlar. Yürüyüş boyunca yak gruplarına yol verip, önlerini kesmeden, ürkütmeden ilerlemeye çalıştık. Yukarıya sadece bizim yükümüz taşınmıyor elbette; diğer tüm tırmanışların ileri ana kamp yükü de yaklar aracılığıyla aynı mekana ulaşıyor. Sonuçta yüzlerce yakı bulan konvoylar sayesinde bugünlerde Doğu Rongbuk şenleniyor.

Bizim ileri ana kamp mekânımıza gelince, moren üzerine yerleştirilmeye çalışıldığından oldukça engebeli bir arazi üzerindeyiz. Burada da yine bir mutfak çadırımız, ortak yemek çadırımız ve iletişim çadırımız var. Bunlar dışında, bir de bizim ve Şerpaların kaldıkları küçük çadırlar. Tüm bunların tam anlamıyla yerleşmesi zaman alıyor, biz de burada geçireceğimiz yükseğe uyum günlerimizi, bu yerleşme işleriyle değerlendireceğiz. Oldukça önemli bir yükseklikteyiz artık. Şu ana kadar ciddi sorun yaşanmadı eipte; böyle devam edeceğini umuyoruz.

Yarın ikinci puja törenimiz var; bir kez daha Çomolungma'dan izin isteyeceğiz.

21 Nisan

İleri ana kamp

Hava raporlarına rağmen, bugün de güneş karşıladı bizleri. Bu durumda yarın için 7000 metreye tırmanma planı yapıyoruz. 7000 metrede Kuzey Boynu denen yer, ileri ana kamptan sonraki ilk kamp yeri. Bizim planımız, bu yüksekliğe tırmanıp, daha sonraki etaplar için gerekli malzemelerin bir kısmını oraya bırakarak, 6400 metreye geri inmek. Yani güneybirlik bir tırmanış planı. Bugünü hazırlıklarla geçireceğiz.

22-23 Nisan

İleri ana kamp

Biraz daha yükseldik Everest üzerinde. Dün, yani 22 Nisan sabahı ileri ana kamptan yola çıktık. Yaklaşık 5 saatlik tırmanışla 7000 metredeki Kuzey Boynu'na ulaştık. Yanımızda götürdüğümüz eşyaları, önceden kurulmuş tek bir çadıra bırakıp geri indik. Tırmanış hem oldukça zorlayıcı hem de oldukça etkileyici oldu bizim için. İleri ana kamptan yaklaşık 6700 metre yüksekliğe kadar, eğimi az, ancak yolu uzun, uçsuz bucaksız manzaralı buzul üzerinden ilerleniliyor. 6700 metre civarında oldukça dik eğim başlıyor. Rota bu aşamadan itibaren sabit ip hatlarıyla hazırlanmış durumda. Tırmananlar "jumar" adı verilen emniyet malzemeleriyle bu sabit hatlara

bağlanıp, tırmanışlarını sürdürüyorlar. Bu hatlar tutunup çıkmak için değil, eğer tırmanış sırasında bir aksilik olur da düşerseniz sizi sabit tutmak için oluşturuluyor. Rotada bir iki yerde ayrıca buzul çatlaklarını aşmak için çelik merdivenler oluşturulmuş. Dün aynı rotada 45 - 50 kişi tırmanış yapıyordu. Aynı hat üzerinde zaman zaman hem inenler hem de çıkanlar bulunabiliyor. Bu durumda oluşacak karışıklığı önlemek için iki ayrı hat hazırlanmış durumda. Anlayacağımız, birileri Everest'i bizler için hazırlamış bile! Bu, bizim çok da alışık olduğumuz bir biçim değil tahmin edilebileceği gibi. Gerçekten büyük bir ticaret ortamı var burada. Dağın tırmananlara hazırlanması işini büyük bir şirket yapıyor, sonra da diğer aracı şirketlerden paylarına düşen parayı topluyor! Şerpalar ve Tibetli taşıyıcılar bu ticaretin emek kısmını oluşturuyor. Gerçekten üstün yetenekleri olmasına karşın, bu insanlar da piyasanın acımasız yönünden paylarını alıyor ve zaman zaman sınırlarını, ölümle sonuçlanacak ölçüde zorlamaları dayatılıyor. Tüm bunlar düşünüldüğünde, neden bu kadar çok dini tören yapıldığı da anlaşılır aslında!

Biz, birlikte tırmanacağımız Şerpaların güvenliği konusunda elimizden geldiğince titiz davranmaya çalışıyoruz. Elbette bizlerden farklı performans gösteriyorlar, ama yine de işyükünü olabildi-

ğince eşit paylaşmak konusunda kararlıyız.

Dünkü tırmanış sonrasında bugünü kampta geçiriyoruz; hava böyle devam ederse yarın tekrar 7000 metreye çıkacağız ve bu sefer orada bir iki gece geçirmeyi planlıyoruz.

28 Nisan

İleri ana kamp

6400 metreye geri geldik. 25 Nisan'da biraz yüklü şekilde ileri ana kamptan ayrıldık ve 7000 metreye, Kuzey Boynu'na ulaştık. Açık bir hava vardı, o yüzden çıkış ve iniş rotası kalabalıkçaydı. Oldukça ilgi çekiyoruz buralarda. Hem sürekli takım olarak hareket etmemizden, hem dört kadın tırmanıcıyla tüm ekipler arasında en yüksek kadın oranına sahip olmamızdan hem de kendimize göre ve kararlı bir stratejide ısrarlı olmamızdan. O gün de yine yol boyu yorumlar dinleyerek tırmandık... Tüm bunlardan sonra 7000 metredeki kamp yerimize ulaşmış olduk. Daha önceden Şerpaların oraya bizim için bıraktığı çadırları kurup yerleştik. 7000 metre kampımız, kadınlar dört kişi bir çadırda, erkekler de üçer kişiden iki çadırda olmak üzere toplam üç çadırdan oluşuyor. Önemli bir yükseklik olmasına

Yine yukarıya yolculuk. Takım 1. kamp için ana kamptan ayrılıyor.

karşın ilk geceyi oldukça sorunsuz geçirdik. Ertesi gün öğlene kadar çadırlarda oyalanıp öğleden sonra biraz daha yükselmek üzere yola çıktık. Kuzey Boynu'ndan sonra ilk etap 500 metrelik dikçe bir kar kulvarı. Hemen sonrasında zirveye kadar süren kayalık etaplar başlıyor. Uzaktan görüldüğü kadarıyla zirveye giden bu yol çok ürkütmedi bizi. Elbette uzun, yorucu ve yüksek, ama yapamayacağımız iş değil sonuçta! Bizim alışma yükselmemiz sırasında bir de Türkiye ile canlı bağlantı yaptık! Tam o sıralarda hava bozdu, tipi başladı, biz de çadırlara geri döndük. 26 Nisan gecesini de kar yağışı altında 7000

metrede geçirdik. 27'sinde sabah hava açıldı, hem yağmış olan karın yerleşmesini hem de bu arada aşağıdan rotaya ekiplerin girmesini bekledik. Öğleden sonra da toparlanıp aşağıya indik.

Tırmanışımızın ilk aşamasını böylece tamamlamış oluyoruz. On beş günü aşkın süredir 6400 metrede yaşıyoruz. 7000 metreye iki kez çıktık, sonuncusunda iki gece geçirdik ve 7300 metreye kadar yükseldik. Artık biraz dinlenmeyi hak ettik! Bugün ana kampa iniyoruz, birkaç gün dinlenip kendimize geleceğiz. Kimbilir, belki biraz temizlenme olanağı da buluruz!!

5 Mayıs

İleri ana kamp

Ana kaptaki dinlenme günlerinden sonra, geldik yine yüksek mekânımıza... Aşağıdaki mutlu günler kısa sürdü. Burada yeniden tırmanış planlarıyla, nefes alış verişlerle, günlük sıvı alım miktarlarımızla uğraşmaya başladık. Bu kez planlar biraz daha gergin. Artık her tırmanış zirveye doğru! Hesaba katmamız gereken pek çok şey var. Bir kez daha önceden hiç de alışık olmadığımız oksijen tüpleri girdi işin içine. Tüm tüplerimiz ileri ana kampa ulaştı, şimdi yavaş yavaş üst kamplara taşınmaları gerekiyor. Tüpler yukarı taşınmadan önce her birimiz teker teker maske ve regülatörlerimizi denedik. Tüplere regülatör takıp çıkarma işi biraz meşakkatli, iyi öğrenmek gerek. Maskeleri yüzlerimize iyi yerleştirmemiz de önemli. Balaklava, kar maskeleri ve oksijen maskesi hepsi bir arada, aynı surata biraz zor yerleşiyor! Oksijen kullanımı ve hesaplamasının yanısıra, tırmanış ve üst kamp kullanım planını da iyi oturtmak gerek. 7900 ve 8300 metrelerde üst kamplarımız olacak. Buralarda çadır yerleri sınırlı, o yüzden biraz sıkışık geçireceğiz oradaki geceleri. Tırmanış planına ge-

1. Kamp yeri birbirinden merdiven ile ayrılmış iki bölümden oluşuyor. Tırmanış takımı kendi çadırlarının olduğu bölüme doğru tırmanırken.

lince, hepimiz aynı gün tırmanış yap-
yor olacağız, ancak yine de ikişerli
gruplar halinde hareket edeceğiz. Bu-
nun da planlamasını yapmak gerek.
Tüm bunlar için bugün bir iki toplantı
yapacağız.

Bu arada, ileri ana kampta da kame-
ra ensemizde sürekli dolaşır oldu. Mus-
tafa Temiztaş da 6400 metreye geldi bi-
zimle. Büyük olasılıkla Türkiye'nin en
yükseğe çıkmış kameramanı oldu dün
itibariyle!!

9 Mayıs

İleri ana kamp

İki gün önce uyum tırmanışlarında
bir aşamayı daha bitirip, 6400 metreye
döndük. Bu kez tırmanışın zorluğunu
hemen tüm yönleriyle görmüş olduk.
7000 metre kampıyla bir sonraki kamp
olan 7900 metre kampı arası, gerçekten
yıpratıcı bir tırmanış gerektiriyor. Uzun
ve dik kar kulvarı, her adımda daha da
azalan oksijen yoğunluğuyla insanı zor-
luyor. Kısacası bir kez daha dünyanın
en yükseğine tırmanıyor olduğumuzu
iyice anladık. Ekipten üç kişi 7900 me-
tre kampına ulaştı. Onun dışında geri
kalanların çoğu da 7500 metre civarına
ulaşmış oldu. Tırmanışı tamamladıktan
sonra 7000 metreye geri dönüp, bir ge-
ce daha yatıp ertesi gün ileri ana kam-
pa indik.

Çin tırmanışı üyeleri
takımımızı ileri ana
kampta ziyaret ediyor

Önümüzdeki günleri dinlenerek ve
hava durumunu gözleyerek geçirece-
ğiz. Bizler ve hava hazır olduğunda, ar-
tık zirve denemesi için koşullar tamamlan-
mış olacak. Rota ve yüksek kamp
yerleri şu an için hazır durumda. Yani
sabit hatlar zirveye kadar ulaşmış,
kamp yerlerine çadırlar bırakılmış, oksij-
en tüpleri 8300 metreye biriktirilmiş
durumda. Planımız kısaca şöyle: Ekip
ve hava hazır olduğunda, önce 7000
metre Kuzey Boynu'na ulaşmak, ertesi
gün 7900 metre kampına çıkmak; son-
raki gün 8300 metreye ulaşmak. Bu
aşamadan sonra oksijen desteğine ihti-
yaç duyacağımızı tahmin ediyoruz. Bu
yüzden 8300 metre kampında geçirece-
ğimiz saatlerden itibaren destek oksijen
kullanmaya başlayacağız. Ekipten oksij-

jen desteği olmadan tırmanışı deneyec-
kek olanlar da bu aşamada belli olacak.
Daha önce de defalarca tekrarladığımız
gibi, bu kararda temel önceliğimiz, eki-
bin tümünün güvenliği. Eğer oksijen
desteksiz tırmanma kararı ekibin geri
kalanının tırmanışını riske sokacak bir
hal alırsa, önceliğimiz güvenli bir şekil-
de zirvenin gerçekleştirilmesi olacak.
8300 metrede birkaç saat geçirdikten
sonra, gece yarısı zirveye doğru yola çı-
kacağız.

Gerçekten zorlu birkaç gün anlamına
geliyor tüm bunlar. Çok iyi dinlenmeli,
çok iyi beslenmeli, yapacaklarımıza zi-
hinsel olarak çok iyi yoğunlaşmalıyız.

11 Mayıs

Nepal saatine göre saat 10:00 ve bi-
raz sonra yola çıkıyoruz. Bu kez zirve-

Everest'te İletişim

Tırmanış süresince Everest'ten Türkiye ile na- sıl iletişim kurduk?

Ekibin Türkiye ve bütün dünyayla iletişimi
hiç kesilmedi. En zor hava koşullarında bile, tir-
manışın her noktasında kullanılabilen uydu tele-
fonları GSM kalitesinde sesli görüşme olanağı su-
narken, DSL uydu modemle 144 kbps hıza ula-
şabilen İnternet bağlantısı da sağlandı. Bu saye-
de neredeyse her gün Türkiye ile görüşüldü, e-
postalar ve fotoğraflar alındı ve yollandı, web
sayfası güncellendi. Aşırı soğuk yüzünden, 6400
metre yükseklikteki İleri Ana Kamp'ta yalnızca
günün en sıcak saatlerinde bilgisayar kullanımı
olanağı vardı ve çoğu ekibin bilgisayarları 5200
metredeki Ana Kamp'tan itibaren çalışmaz ol-
muştu. Biz yalnızca bir sabit disk ve bir sıvı kris-
tal ekran arızasıyla karşılaştık. Sağlam naylon
torbalarda silika - jel paketleriyle nemden koru-
nan bilgisayarlar ve modem, geceyi de sıcak su
torbalarıyla ısıtılmış kaz tüyü uyku tulumlarında
geçirip günün en sıcak saatlerinde kullandıkları
için genellikle düzgün çalıştılar. Ayrıca DSL mo-
dem arızalanması durumunda uydu telefonla-
rındaki entegre modemler kullanılabilirdi. Tele-
fonlar zor koşullara dayanıklı üretilmişlerdi ve
pil ömürleri de modemden çok daha uzundu. An-

cak buna acil durum denemesi dışında hiç gerek
duyulmadı.

İletişim için kullandığımız ekipmanı nasıl el- de ettik?

İletişimde kullanılan donanımlar (uydu tele-
fonları, uydu modemi ve telsizler) için ön araştı-
rma yaptık. Ağır koşullara dayanabilen, olabil-
diğince basit ve hafif gereçler aradık. Türki-
ye'den sağlanabilir olmaları da önemli bir ölçüt-
tü. İnternet sayesinde topladığımız veriler, se-
çimlerde çok etkin oldu.

Piyasadaki uydu telefonları genellikle sağlam
ve pil ömürleri de tatmin ediciydi. Hemen bütün
firmalar Everest'i kapsama alanlarına almışlardı.
Bölgedeki kullanıcılarla da görüşerek, Afrika'nın
36.000 km üzerindeki dev Thuraya uydusunu
kullanmaya karar verdik. Bu uydu, diğer servis
sağlayıcıların (birden fazla sayıda alçak yörünge
uydusu) aksine sabitti ve antenlerimiz hep güney-
batıya bakacaktı. Thuraya firmasının Türkiye
temsilciliğindeki yetkililerle bağlantı kurarak, uy-
du iletişimi için gereken telefonları ve modemi
projemize destek olarak aldık.

Soğukta verimi diğer pillere göre daha yük-
sek olduğu için NiCd pil kullanabilen ve iki par-

maklı kalın eldivenlerle kolayca kullanılabilecek
basit telsizler aradık. Kenwood bize hem telsizle-
ri hem de bu telsizlerle fotoğraf yollayabildiğimiz
modemli kameraları verdi.

Enerji sorununu nasıl çözdük?

Kullanılan donanım çok yeni teknolojilere sa-
hip ve düşük enerji harcayan modellerden seçil-
miş olsa da, 60 gün boyunca dağda kalınacak ol-
ması ciddi bir elektrik ihtiyacı da beraberinde
getirdi. İletişim donanımı ile bilgisayarların yanın-
da, çadır aydınlatması ve kamera pillerinin şarjı
da gerekliydi. TÜBİTAK BİLTEN'in de desteğiyle
üretilebilir şarj ünitemiz, gücünü 3 parçalık (2 adet
40 x 50 cm, 1 adet 80 x 50 cm) ve toplamda
100 Watt'lık güneş panellerinden alıyordu. Yük-
sekliğin fazla olması nedeniyle atmosferde çok
soğurulmadan gelen güneş ışınları, sabahın çok
erken saatlerinden itibaren paneller karla kaplı
da olsa, kurşun - asit ana akülerimizi doldurabili-
yordu. 5200 metredeki Ana Kamp'ta ve 6400
metredeki İleri Ana Kamp'ta bulunan jeneratörler
gerektiğinde kullanıldılarsa da, özellikle 6400
metredeki küçük jeneratör, yüksekliğe bağlı oksij-
ensizlik ve soğuk yüzünden oldukça sorunlu.

Haldun Ülkenli

Nasıl Hazırlanılır?

Dünyanın en yüksek noktasına tırmanmak, sportif ve organizasyonel yanlarıyla tahmin edilenden oldukça karmaşık, bir o kadar da ilginç bir deneyimdir.

Bu ilginç deneyime hazırlanmak için önce bizi bekleyen koşulları incelemek gerek.

Yükseklik: Anakamp 5200 metrededir. Ağrı'nın zirvesinden bile yüksek. İleri anakamp 6400 metre, zirveye 8850 metrededir. Yaklaşık 2 ay boyunca 5200 ile 8850 metre arasında yaşamak gerekiyor. İnsanoğlu ancak 4000 metrelerde sürekli yaşayabiliyor.

Hava basıncı: Yüksekçe çıkıldıkça düşüyor. Atmosfer basıncı 5000 metrededir deniz seviyesinin yarısına, Everest'in zirvesindeyse 0,3 atmosfere kadar düşüyor.

Sıcaklık: Buzullarla kaplı bu dağda güneşli bir günde hava sıcaklığı 35 - 40 °C'ye kadar çıkarken geceleri -30 ile -40 °C'ye kadar düşebiliyor.

Rüzgâr: Saatte 100 kilometreyi bulabilen soğuk rüzgârlarla karşılaşabiliyorsunuz.

Arazi yapısı: Eğimin fazla olmadığı yerlerde moren dediğimiz buzul üzeri çakıl yapısında, dikleştiği yerlerdeyse 50 - 60 derecelik kaya, buz ya da kar etapları gibi farklı arazi yapılarında tırmanmak gerekiyor.

Yukarıdaki koşulları gözönüne aldığımızda, dünyanın en yüksek noktasına tırmanmak oldukça kapsamlı bir hazırlık gerektiriyor. Burada söz ettiğimiz hazırlık, bir dağcının sahip olması gereken ve kampçılıktan kaya tırmanışına, buz tırmanışından ileri kış tekniklerine kadar çeşitli alanlardaki temel teknik bilgi ve beceriyi kapsamıyor. Çünkü Everest'e hazırlanmak hiçbir dağcılık deneyimi olmadan yalnızca bir Everest macerasını hedeflemek değil; yapageldiğiniz dağcılığınızla dünyanın tepesine ulaşmayı bir hedef olarak koymak ve bunun için gerekli hazırlıklara girişmek olmalıdır. Dolayısıyla hazırlık sürecini bu temel bilgi ve beceriye sahip olduğunuz varsayımıyla ele almak gerekir. Aksi takdirde Everest şimdilerde Nepal ve Tibet için olduğu gibi, bir macera turizminden öteye gitmeyeceği gibi, kişinin dağcılığa bakışımı oldukça kısır bir boyuta indirgeyecektir.

Everest tırmanışı bir dağcı için yüksekte, yani en az 5000 metre üzerinde tırmanış deneyimi gerektirir. Yükseklikle basınç azalır, basınçtaki azalma önce sıklıkla Akut Dağ Hastalığı, daha ileri seviyelerde ve daha ender olarak Akciğer ve Beyin Ödemi gibi hastalıklara neden olur. Bu hastalıkların belirtileri, bunlara yakalanmadan yükseğe nasıl uyum sağlanacağı, önleme ve tedavi yöntemleri konusunda bilgili olmak, güvenli ve başarılı bir tırmanış için kritik önem taşır. Dağcılıkta ve özellikle yükseklerde yapılan tırmanışlarda yalın, teorik bir bilgi yetmez; bunun tecrübeyle kişiyi özel olarak kavranması şarttır. Yüksekçe uyum süreci, kişisel farklılıklar gösterdiği için sporcunun kendi uyum sürecini gözlemlemesi, bu süreçte nasıl davranması gerektiği konusunda önemli ipuçları sağlayacaktır. Bu türden bir hazırlık, kişinin psikolojik hazırlığına da katkı sağladığından çok kritiktir. Bu nedenle, Everest takımı olarak daha önce Türkiye'de ve yurtdışında pek çok tırmanış gerçekleştirdik. 6000, 7000 ve 8000 metrelerde tırmanış deneyimimiz vardı. Son olarak Şubat ayında Ağrı Dağı'na bir hazırlık tırmanışı gerçekleştirdik.

Everest'e hazırlanırken fiziksel özelliklerinizi geliştirmek için tırmanışların yanı sıra programlı

Kuzey geçidindeki
1. kampa tırmanış

© Mustafa Chan

ye gidiyoruz. Çomolungma ile tanışabilmek için önümüzde zorlu birkaç gün var. Zamanı geldi, hazırız, gerisi onun misafirperverliğine kaldı. Biz tırmanan on kişiyiz ama, her an yanımızda binlerce yürek attığını biliyoruz. Görüşmek üzere, hoşçakalın...

16 Mayıs

İlk zirve denememiz ileri ana kampın 7000 metre kampına hareketimizle başladı; sonrasında planımız, 7900 metre kampına ulaşmaktı ancak hava durumu yüzünden bu plan bir gün aksadı. Bu arada Suna, Mustafa ve Meltem'deki üst solunum yollarına bağlı rahatsızlıklar yüksekliğin de etkisiyle ilerlemişti. Daha ciddi sorunlar yaşamadan dönmelerinin iyi olacağına karar verildi.

Havanın düzelmesiyle ekibin geri kalanı 7900 metre kampına ulaştı. Bir gün sonra da 8300 metre kampına hareket edildi.

Tırmanış günü

Zirve tırmanışı başlangıç kampı 8300 metrededir. Ancak burası tam bir kamp sayılmaz. Saat 16:00 gibi ulaştığımız kamp yerinden, zirve tırmanışı için 22:00'de ayrıldık. Bu aşamadan sonra, tırmanışta herkes planlandığı gibi kendi temposunda, ancak Şerpalar dahil büyükçe bir ekip halinde ilerlenildi. En sondan gelecek iki kişi planlandığı gibi Bora ve Serhan oldu. Kimse daha geri de kalmadı.

ve disiplinli bir şekilde şehir antrenmanı da yapmak gerekir. Yüksekler için hazırlık yapan bir dağcı, en çok dayanıklılık için antrenman yapar. Çünkü bir Everest tırmanışı 2 ay kadar sürer ve kritik olan, bu süre boyunca hem fiziksel hem de psikolojik açıdan sürekliliği sağlamaktır. Bunun için de uzun mesafe koşar, bisiklete biner, ergometre dediğimiz salonda kürek çekme aletiyle çalışır. Kas kuvveti ve dayanıklılığını artırmak içinse, salonda ağırlık antrenmanları yapar. 2006 baharında Everest tırmanışı yapmak için 4 ay süren ve hemen hemen haftanın her gününü içeren bir program uyguladık.

Nelere göğüs germek gerekir?

- Mideniz bulanıyor ve iştahsızken, kısıtlı olanaklarla pişirilmiş yemekler yemek ve her gün en az 4 litre sıvı almak
- 2 ay boyunca küçük bir çadırda ve uyku tulumunda uyumak, en fazla birkaç kez yıkanmak
- Aşırı soğuk ya da aşırı sıcak hava koşullarında hastalıklardan korunmak
- Sürekli kuru kuru öksürmek, burun ve geniz akıntısı nedeniyle boğaz ağrısı çekmek
- Baş ağrısıyla uyanmak
- Yürürken bile nefes nefese kalmak
- Gece ağzınızda oksijen maskesiyle uyumak
- Neredeyse tüm görüşünüzü engelleyen oksijen maskesi ve sırtınızda oksijen tüpüyle yürümek
- Dik buzul etaplarından defalarca tırmanmak
- Her gün hava raporuna göre tırmanış stratejisi belirlemek
- Ve tüm bu zorluklarda hâlâ zirveye ulaşmak için hevesli olabilmek

Kimler Tırmanabilir?

Peki bahsettiğimiz tüm bu koşullar ve yapılması gereken hazırlık kimler başarıyla gerçekleştirmiş? İlk kez 1953 yılında tırmanılan Everest'e bugüne kadar her yaşta ve cinsiyetten sporcu tırmanmayı başarmış. 15 yaşındaki Nepal'i Ming Kimap Sherpa 2003 yılındaki tırmanışıyla Everest'e tırmanan en genç kişi. Bu tırmanışta kendisine eşlik eden 30 yaşındaki ablası Lakpa Sherpa ise üst üste 3 kez zirve yapan ilk kadın olmuş. Aynı yılki tırmanışıyla 70 yaşındaki Japon Yuichiro Miura ise bugüne kadar Everest'e tırmanan en yaşlı kişi ünvanına sahip.

Eylem Elif Maviş

Elif, Soner, Burçak, Haldun, Serkan oksijen desteğiyle Bora ve Serhan oksijensiz tırmanış denediler; ancak Serhan ve Bora için herhangi bir aksilik anında kullanılmak üzere oksijen vardı.

Tırmanışın ilk saatleri çok hızlı ve iyi gitti. Elif, Soner, Serkan, Haldun, Burçak, Bora, Serhan bu sırasıyla tırmandılar. Araya yerleşmiy beş Şerpa da tırmanıcıların fazla oksijen tüplerini taşıyordu. Dört Şerpa ise planımız gereği en arkada güvenlik tüplerini taşıyorlardı. Saat üç sularında Şerpa telsizlerinde telaşlı konuşmalar geçti. Bora ve Serhan yavaş ilerleyebildikleri için ve arkadaki Şerpa gurubuyla birlikte hareket ettiklerinden, olaylardan haberdar oldular. Burçak, 8600 metredeki 'Second Step'

Neler Gerekir?

Everest'e tırmanışta ne tür ekipman gerektirir?

Everest tırmanışında kullandığımız teknik malzemeleri şöyle sıralayabiliriz: Kazma, krampon, koşum, iniş malzemesi, ip, jumar, kask, kafa feneri. Bu malzemelerin ne işe yaradığını kısaca açıklamaya çalışalım: Kazma dik etaplarda tırmanma gereci olarak kullanıldığı gibi, sert kar ya da buz üzerinde yürüyüş sırasında meydana gelebilecek bir düşüşte tırmanıcının durmasını da sağlar. Biz Everest'e tırmanırken rota üzerinde var olan sabit hatlara girerek emniyetimizi sağladığımız için, kazmayı tırmanışta genel olarak düşüşte durmaya yarayan bir gereçten çok, yürüyüş için destek malzemesi olarak kullandık. Ancak üçüncü kamptan sonra yer alan kaya tırmanma etaplarında, kazmayı tırmanma gereci olarak kullanma fırsatımız oldu. Krampon, sert kar ya da buz üzerinde tırmanış ya da yürüyüş sırasında kullanılan ve altı kauçuk olan ayakkabılarımızın kaymasını engelleyen bir gereç. Kendi özel sistemiyle, ayakkabının altına gerekli olduğu durumlarda sabitlenir. Bu malzeme de Everest'te tırmanılan rotanın sert kar ve buz etaplarından oluşması nedeniyle neredeyse bütün tırmanış boyunca sürekli kullanılan bir malzeme oldu. Koşum ve jumar, sabit hatta girmek ve tırmanmak için kullanılan emniyet malzemeleri. Bir tür emniyet kemeri olan koşum, temelde bildiğimiz kemer gibi bele sabitlenen bir kuşak ve ona bağlı olan ve bacaklara geçirilen halkalardan oluşuyor. Üzerinde tırmanış ipini sabitlemek için sağlam perlondan yapılmış, tonlarca yükü dayanabilecek emniyet halkası bulunur. Metal bir güvenlik gereci olan Jumar'ın ilginç bir mekanizması var: İp üzerinde sadece tek yöne doğru hareket edebiliyor, yani tırmanış yönüne doğru hareket edebilen ters yöne, aşağı hareket etmiyor. Koşumun emniyet halkasına geçirilen perlon dediğimiz özel dağcılık ipi, jumara sabitleniyor, jumar da tırmanış yönüne göre ipe geçiriliyor. Dolayısıyla sabit hatta güvenli bir şekilde tırmanış gerçekleştirilir. İniş malzemesi ise sekizli, ATC ya da benzeri aletlerden oluşur ve ip üzerinden güvenli iniş yapmamıza yararlar. Kask, tırmanış sırasında yukarıdan gelebilecek taşlara, sert kar parçalarına ve çarpmalara karşı başımızı korur. Kafa feneri, ellerimize ihtiyaç olmadan kullanabileceğimiz ışık kaynağıdır. Bu cihazların ışık güçleri çok kuvvetliden daha az kuvvetliye doğru ayarlanabilir. Son zamanlarda LED teknolojisinin yaygın olarak kullanıldığı fenerler, çok küçük enerji kaynakları ile oldukça uzun süreler aydınlatma sağlama özelliğine sahipler. Biz Everest'in soğuk koşullarını düşünerek pil haznesi fenere sabit olmayan, onun yerine uzunca bir kablo ile fenere bağlanan, ve ceketimizin iç cebinde taşıyıp vücut ısıyla ısıtabileceğimiz LED'li bir modeli tercih ettik. Üçüncü kamptan sonra gerçekleştirilen zirve tırmanışı 21:00 - 22:00 sularında başladığı için tırmanışın büyük bir bölümü karanlıkta gerçekleştiriliyor. Sözü edilen özelliklere sahip fenerler de zirve tırmanışı gecesi kullanılıyor.

Yüksek irtifada nasıl giyinilir?

Yüksek irtifada, orada karşılaşılabilecek sert hava koşullarına yani, aşırı soğuğa, rüzgâra ve güneşe karşı koruma sağlayabilecek şekilde giyinmek gerekiyor. Yüksekliklerde kullanılacak giysileri genel olarak iç katman, ara katman, dış katman, aksesuar ve ayakkabılardan oluşur.

Tırmanış sırasında belli bir yüksekliğe kadar, ileri teknolojiye sahip, soluyabilen - yani hareket ile terleyen vücudun ürettiği nemi dışarı atabilen - ama aynı zamanda rüzgâr da geçirmeyen yağmurluk ve pantolon gibi dış katmanlarla onun içine giyilen uzun kollu iç katman ve ara katman giysiler kullandık. Ancak 7000 metrenin üzerinde soğuk ve rüzgârdan korunmak için kaz tüyü dolgulu tek parça giysi ya da pantolon - ceket gibi iki parça takım halinde dış katman giyinme gerekliliği doğuyor. Bu giysiler, kumaş özellikleriyle rüzgârdan, dolgu özellikleriyle de soğuktan koruma yeteneklerine sahipler. Yine, bu hava koşullarına uygun kaztüyü ya da sentetik dolgulu iki parmak eldiven kullanmak şart. Yüksek irtifada da diğer dağcılık faaliyetlerinde uygulanan katmanlı giyinme prensibine sadık kalıyoruz. En içe ince uzun kollu uzun paçalı, teri emen, kolay kuruyabilen, aynı zamanda da sıcak tutma yeteneğine sahip çamaşırlar giyip, üzerine ara kat olarak ince polarlı giysiler giyiyoruz. En dışta da bizi soğuktan ve rüzgârdan koruyacak dış katman kaztüyü ya da soluyabilen/rüzgâr geçirmeyen giysiler giyiniliyor. Ayakkabılar da normal koşullarda giyilen ayakkabılardan oldukça farklı. Dünyada sadece birkaç firma tarafından üretilen bu tarz ayakkabılar, ayağı soğuktan korumanın yanında, teri de dışarı atabilen; üzerinde içine kar ya da buz girmesini engelleyen ve ayakkabının tamamını sarmalayıp diz altına kadar uzanan, tozlu ve değişim malzemeye sahip, iki parçalı (mes ve plastik dış katmanlı) ayakkabılar. Bere, balaklava ve gözlük gibi aksesuar malzemeler de

irtifaya uygun olmak zorunda. Bere ya da bütün kafayı saran balaklava rüzgâr geçirmeyen modellerden seçiliyor. Gözlük ya da yüze tam olarak oturan kayakçı gözlükleri de yüksek irtifanın artan UV etkisinden korunmak için özel camlara sahip malzemelerden yapılmıştır.

Doğanın etkilerinden korunmak için özel yöntemler var mı?

Yükseklikle artan UV etkisinden korunmak için yüksek faktörlü güneş kremleri kullanıyoruz. Zaten bütün etkinlik boyunca vücudumuzda açık kalan birkaç yerden biri yüzümüz oluyor; bir diğeri de ellerimiz, o da nadiren hava açık ve çok sıcak olduğunda. O yüzden yüzü korumak çok önemli. Bu nedenle biz, hem rüzgârın hem güneşin etkilerine karşı koruyucu, yüksek faktörlü birkaç çeşit krem kullandık. Dudaklar yüzde en hassas yerler, onları korumak için de özel kremler bulunduk. Dağda sıcaklığın etkilerinden korunmanın en iyi yolu katmanlı giyinip hava çok sıcak olduğunda dış ya da iç katmanlardan birer birer kurtulmak oluyor. Bir de sıvı alımına dikkat etmek tabii ki! Çünkü hava açık olduğunda eğri rüzgâr da yoksa, yüksekliğin etkisiyle 40-45 °C sıcaklığa maruz kalmak olası. Tırmanışla terleme arttığı için vücuttaki su kaybı da oldukça yüksek seviyelere çıkabiliyor. Bu nedenle dağda bol sıvı alımı çok önem taşıyor.

Everest gibi dağlarda bulunduğu söylenen "sabit hat" nedir?

Sabit hat, hem tırmanırken hem de iniş sırasında güvenliğini sağlayan, genelde ipin iki ucundan da emniyet malzemeleriyle dağa sabitlenmiş statik iplerdir. Dağcılıkta iki çeşit ip kullanılır, dinamik ya da statik ip. Dinamik ipler düşüş sırasında tırmanıcının üzerinde meydana gelebilecek şoku emmesi için % 10'a kadar esneyebilen iplerdir. Bu tür ipler, lider tırmanış sırasında kullanılır. Statik iplerse, esneme katsayısı yaklaşık olarak % 1 olan iplerdir. Sabit güvenlik hattı olarak kullanılan iplerde yaşanacak düşüş, çok uzun olamayacağı için esneme katsayısı çok düşük olan statik ipler kullanılır. Tırmanıcı jumar olarak adlandırılan, ipte sadece bir yöne hareket edebilen özel malzeme ile ipe girer ve isterse tırmanış sırasında bundan kuvvet de alarak tırmanışını yapar. Tırmanıcı bu yöntemle güvenlik hattına bağlı olduğundan, olası bir düşüş mesafesi çok kısadır. İniş sırasında da bu hatlara iniş aletleriyle girilip güvenli şekilde iniş yapılır. Ama genellikle tercih edilen, koşuma bağlı bir prüsik ipini karabinle sabit hatta girip emniyette olmak ve o ipten tutularak inmektir. Sabit hatlar Everest'in klasik Kuzey ve Güney rotalarında, çoğunlukla yerel halk Şerpal ya da nadiren de olsa Batılı dağ rehberleri tarafından döşenebilir. Ancak dağın klasik olmayan başka bir rotasından tırmanılıyorsa, dağcılar kendileri de bu hatları döşeyebilirler. Ancak klasik rotalarda hattın Şerpal tarafından döşenmesi gelenektir.

Suna Yılmaz

ODTÜ Spor Kulübü sporcularından oluşan takım, dönmeden önce Everest'e hep birlikte veda ediyor.

© Mustafa Çihan

adı verilen zorlu geçiş sırasında, büyük olasılıkla aşırı yorgunluk, uykusuzluk ve solunan oksijen oranının değişkenliği yüzünden bayılmıştı. Burçak'ın önünde ilerleyen Serkan 'Second Step' dönemecini geçtiğinden, olaydan haberi olmadı. Şerpalar ilk müdahaleyi yaparken Bora ve Serhan olay yerine ulaştı. Burçak'a müdahale, toplam 2 saat kadar sürdü. Sonunda ayağa kalkabildi ve destekle yürür hale geldi. Burçak'ın süratle düzelmeye başlaması nedeniyle üst ekibe zirveye ulaşana kadar haber verilmedi. Üst ekip zirveye Elif, Soner, Haldun ve Serkan sırasıyla ulaştı. Bora, Serhan ve iki Şerpa Burçak'ı aynı gün 6400 metredeki ileri ana kampa, yani doktor müdahalesine kadar indirdiler. Şu anda ekipte basit boğaz ağrıları ve burun akıntuları dışında kimsenin ciddi rahatsızlığı yok...

Sevgili Uğur Uluocak'ın vurguladığı gibi dağcılık, riskleri kontrol etme spo-

rudur. Yaşadığımız ufak kazanın değerlendirmesini, önemli bir riskin kontrol altına alınması olarak yapıyoruz.

Şimdi ekibin içi çok rahat. Önceliklerimiz çok önemli bir kısmını tamamladık. Ülkemize elimiz boş dönmeyeceğiz. Ancak vaktimiz var ve hâlâ sonuçlanmamış planlarımız kaldı. Bunlardan biri, ekibin tümünün zirveye ulaşması, diğeryse zirveye oksijen desteği olmadan ulaşmak. Kalan 15 günlük süre içinde, ekip önce dinlenecek ve sonra ikinci deneme için yola çıkacak.

21 Mayıs,

İleri Ana Kamp,

Serhan, Burçak, Meltem, Suna, Mustafa ve Bora'dan oluşan 6 kişilik ekibimiz, bu sabah ikinci ve son deneme için Kuzey Boynu'na hareket etti. Soner, Elif, Mustafa (Temiztaş) ve ben (Hakan) arkadaşlarımızı kucaklayıp uğurladık. Akşam üzeri yaptığımız telsiz görüşme-

si sonrasında kampa vardıklarını öğrendik. Şu an kampta dinleniyorlar ve yarın için hazırlık yapıyorlar. Yarın sabah saat 8:00'de Kamp 2'ye, 7800 metreye hareket edecekler.

23 Mayıs

Ekip Kamp 3'e saat 15:00'te vardı. Saat 21:00 gibi zirve tırmanışı için hareket etmeyi planlıyorlar. Bu saate kadar, gün boyunca yürüyüş sırasında kaybettikleri sıvıyı geri almaya çalışıp dinlenecekler. Hava açık ama rüzgâr var. Hava durumuna göre bu gece ve yarın sabah rüzgâr şiddetini azaltıyor. Umarım hava durumu tahminlerdeki gibi gerçekleşir.

24 Mayıs,

İleri Ana Kamp

Saat 05:30

Ekip şu an zirvede... Saat 05:00 itibarı ile ekibimizin tamamı, üç Şerpa ile beraber zirveye ulaştı. Şimdi arkadaşlarımızın sağ salim yanımıza dönmelerini bekliyoruz. Henüz sevinmek için erken. Temkinliyiz. Arkadaşlarımız aşağı kamplara indikçe sizleri bilgilendirmeye çalışacağız. Hava açık ve durağan.

Saat 17:35

Heyyo, artık sevinme sırası bende (Hakan), çünkü ekip kampa sağ salim döndü. Sizlerin tebrik, mutluluk mesajlarınızı okurken stresten sevinememiştım. Ama şimdi, arkadaşlarımızı karşılarlarken uzun zamandır ilk defa sevinç gözyaşı döküyorum...

Burçak Özoglu Poçan

8200 m'deki 3. kamp yerindeki çadırlar ve bulutlar altında Himalayalar. Yükseklik artık kendini iyice belli ediyor.

© Mustafa Çihan